

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра методики викладання фізики і хімії

Електронний збірник науково-методичних праць

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ
ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНИХ І ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Електронний збірник науково-методичних праць
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 20

Рівне – 2017

УДК: 370:371:372:373:378

ББК 74.20

Т 59

Збірник науково-методичних праць “Теорія та методика вивчення природничо-математичних і технічних дисциплін”. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 20. – Рівне: Волинські обереги, 2017 р. – 175 с.

ISBN 978-966-416-187-6

Даний збірник науково-методичних праць містить статті з актуальних проблем теорії та методики навчання природничо-математичних дисциплін, методики і техніки навчального експерименту, зокрема, шкільного фізичного експерименту, з проблем організації і проведення дослідництва учнів. У ряді праць висвітлено процес становлення експериментального методу пізнання природничих наук, зокрема показано історію становлення і розвитку наукового фізичного експерименту. Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, використані учителями фізиками та інших природничих дисциплін, викладачами дидактики фізики, студентами природничо-математичних спеціальностей педагогічних університетів.

УДК: 370:371:372:373:378

ББК 74.20

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ (затверджена Вченою радою РДГУ 26.05.2016 р., протокол № 5):

Головний редактор: Тищук Віталій Іванович, кандидат педагогічних наук, професор, зав. кафедри Методики викладання фізики і хімії РДГУ.

Заступники головного редактора:

1. **Галатюк Юрій Михайлович**, кандидат педагогічних наук, професор кафедри Методики викладання фізики і хімії.
2. **Семещук Ігор Лаврентійович**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри Методики викладання фізики і хімії.

Члени редакційної колегії:

1. **Бомба Андрій Ярославович**, доктор технічних наук, професор кафедри інформатики та прикладної математики;
2. **Вербець Владислав Володимирович**, доктор педагогічних наук, професор кафедри соціології;
4. **Грицай Наталія Богданівна**, доктор педагогічних наук, професор кафедри біології;
5. **Карпенчук Світлана Григорівна**, доктор педагогічних наук, професор кафедри теорії і методики виховання;
6. **Колупасів Борис Сергійович**, доктор хімічних наук, професор, зав. кафедри фізики;
7. **Лісова Світлана Валеріївна**, доктор педагогічних наук, професор, зав. кафедри теорії і методики професійної освіти;
8. **Лисиця Андрій Вікторович**, доктор біологічних наук, професор кафедри екології, географії і туризму;
9. **Литвиненко Світлана Анатоліївна**, доктор педагогічних наук, професор кафедри вікової і педагогічної психології;
10. **Малафійк Іван Васильович**, доктор педагогічних наук, професор, зав. кафедри загальної і соціальної педагогіки та управління освітою;
11. **Пелех Юрій Володимирович**, доктор педагогічних наук, професор; проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи;
11. **Петренко Оксана Борисівна**, доктор педагогічних наук, професор, зав. кафедри теорії і методики виховання;
12. **Руденко Володимир Миколайович**, доктор педагогічних наук, професор кафедри інформаційно-комунікаційних технологій та методики викладання інформатики;

*Друкується за рішенням Вченої Ради Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 5 від 26 травня 2016 р.).*

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатись з позицією редколегії. Рукописи після рецензії не повертаються.

Адреса редакції: 33000, м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 978-966-416-187-6

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2016

Зміст

1. ГАЛАТЮК Т.Ю., ГАЛАТЮК Ю.М., ГАЛАТЮК М.Ю. Методологічна культура навчально-пізнавальної діяльності в контексті стандарту освітньої галузі “природознавство”.....	3
2. ГРИЦАЙ Н.Б. Методична підготовка майбутніх учителів біології в університетах Франції.....	6
3. КАРПЕНЧУК С.Г. Європейські цінності – цінності загальнолюдські	9
4. МИСЛІНЧУК В.О., СЕМЕЩУК І.Л. Використання моделі саморобної карти поясного часу для формування знань учнів про принципи вимірювання часу в астрономії.....	17
5. СЕМЕРНЯ О.М. Безпека життєдіяльності і методика навчання фізики у підготовці майбутнього учителя фізики.....	19
6. МАРТИНЮК Г.В. Композиційні полімерні матеріали - новий напрям сучасної хімічної технології (тема: „основи хімії вмс”).....	24
7. САВОШ В.О. Формування самостійної пізнавальної діяльності старшокласників на заняттях з фізики засобами методу моделювання.....	26
8. ШЕВЧУК В.П., ТИЩУК В.І. Методика застосування мультимедійних комплексів на уроках фізики.....	33
9. СЕМЕЩУК І.Л., ПІНЧУК Р.О. Використання методу найменших квадратів при розв’язуванні експериментальних фізичних задач	37
10. ТИЩУК В.І., ШИШКІН Г.О. Методика проведення спостережень при вивченні фізики в середній загальноосвітній школі.....	46.
11. ПАДАЛКО А., ПАДАЛКО Н., СОБЧУК О. Формування пізнавальної діяльності студентів засобами інформаційних технологій.....	58
12. БУРЯК Ю.В. Застосування комп’ютерних технологій у навчальному фізичному експерименті.....	61
13. МСНЯЙЛОВ С.М., ТИЩУК В.І. Активізація пізнавальної діяльності студентів під час аудиторних занять з фізики.....	64
14. МУЛЯР В.П. Інформаційні технології в системі засобів навчання фізики.....	67
15. ВОЙТОВИЧ О.П. Творча діяльність учнів у міжпредметних проектах з фізики.....	70
16. ЖЕЛЮК О.М., ТИЩУК В.І. Комп’ютерний аналіз параметрів коливань фізичного маятника..	74
17. ШВАЙ О.Л. Лекційна форма організації самостійної пізнавальної діяльності студентів.....	78
18. ЛУЦЮК Т.В., ТИЩУК В.І. Шкільний фізичний експеримент як технологія формування творчого досвіду учнів.....	81
19. ТИЩУК В.І. Роль спостережень у фронтальному фізичному експерименті.....	86
20. ЛІСІНА Л.О. Конструювання учителем навчальних технологій як творчий процес.....	90
21. ГОЛОВКО М.В., ТИЩУК В.І. Удосконалення системи фізичної освіти як історично зумовлена провідна функція методичної науки.....	94
22. МОСІЄВИЧ О.С., ПОЛЩУК Н.В., ТИЩУК В.І. П’єр К’юрі (до 110-річчя трагічної загибелі видатного вченого).....	99
23. МОСІЄВИЧ О.С., ПОЛЩУК Н.В., ТИЩУК В.І. Марія Склодовська-К’юрі – людина світу, педагог, вчений (до 150-річчя з дня народження).....	101
24. ГОРЧАК Т.Г., ЛИСИЦЯ А.В. Використання в екологічній освіті студентів матеріалів про місцеві мінеральні ресурси на прикладі цеолітових туфів.....	106
25. АТАМАНЧУК П.С., НІКОЛАЄВ О.М., САМОЙЛЕНКО П.І. Модернізація содержания фізического образования в контексте раскрытия взаимосвязей науки, культуры искусства.....	116.
26. НЕЧИПОРУК Б.Д., ТИЩУК В.І., МАКСИМЦЕВ Ю.Р. Інновації при вивченні елементів схемотехніки в курсі фізики.....	123
27. МИСЛІНЧУК В.О., ТИЩУК В.І. Короткотривалі фронтальні лабораторні роботи з фізики у 8 і 9-х класах загальноосвітньої школи.....	129
28. КАСПЕРСЬКИЙ А.В., ШУТ М.І., ТИЩУК В.І. Принципи адаптивності при політехнічній підготовці вчителів фізики.....	133
19. СЕМЕРНЯ О.М., АТАМАНЧУК П.С., ТИЩУК В.І. Еталонні вимірники якості знань учнів з фізики.....	137

30. ГАЛАТЮК М.Ю., МИСЛІНЧУК В.О. Впровадження у навчальний процес творчих лабораторних робіт на основі інформаційно-комунікаційних технологій.....	146.
31. МЕНДЕРЕЦЬКИЙ В.В. Інформаційні технології навчання – основа перебудови лабораторного практикуму з фізики.....	150
32. КОЛУПАЄВ Б.С., ТИЩУК В.І. Інтегрований спецпрактикум з фізико-хімії полімерів та полімерних композитів.....	154
33. МАЛАФІЙК І.В. Складне знання: становлення і розвиток ідеї.....	157
34. БЕЗКОРОВАЙНА О.В. Актуальні аспекти створення виховного середовища як важливого засобу саморозвитку та особистісного самоствердження сучасного школяра.....	163
35. КУЧЕРУК О.Я. Стан математичної підготовки випускників загальноосвітніх середніх шкіл.....	169
36. ТРОХИМЧУК І.М. Форми організації дослідницької діяльності з екології	173
37. ПОЛІЩУК Н.В., ПОЛІЩУК В.Р. Особливості використання відеонаочності у процесі трудової підготовки.....	177
38. МИСЛІНЧУК В.О., СЕМЕЩУК І.Л. Методика виконання лабораторної роботи з курсу загальної астрономії: "рух і конфігурації планет. закони Кеплера".....	180

НАУКОВЕ ЕЛЕКТРОННЕ ВИДАННЯ

Теорія та методика вивчення природничо-математичних і технічних дисциплін

ЕЛЕКТРОННИЙ ЗБІРНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ПРАЦЬ

Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 20

Відповідальний за підготовку збірника до видання: Тищук В.І.

Комп'ютерна верстка: Власюк В.В.

Т 59 Теорія та методика вивчення природничо-математичних і технічних дисциплін: Збірник науково-методичних праць: Рівненський державний гуманітарний університет. Вип. 20. – Рівне: Волинські обереги, 2017. – 182 с.

ISBN 978-966-416-187-6

Даний збірник науково методичних праць містить статті з актуальних проблем теорії та методики навчання природничо-математичних дисциплін, методики і техніки навчального експерименту, зокрема, шкільного фізичного експерименту, з проблем організації і проведення дослідництва учнів. У ряді праць висвітлено процес становлення експериментального методу пізнання природничих наук, зокрема показано історію становлення і розвитку фізичного експерименту.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, використані учителями фізиками і інших природничих дисциплін, викладачами методики фізики, студентами фізичних спеціальностей педагогічних університетів та інститутів.

УДК: 370:371:372:373:378

ББК 74.20

Видавництво не несе відповідальності за зміст, ймовірні помилки і неточності видання

Адреса редакції: 33028, м. Рівне, вул. Остафова, 31

Рівненський державний гуманітарний університет,

кафедра методики викладання фізики та хімії (тел. 22-67-75)

Підписано до друку 26.05.2016 р. Формат 60x84 1/8. Папір офсет.

Гарнітура «Times». Друк офсет. Ум. друк. арк. 22,32. Наклад 100 пр. Зам. 57.

Надруковано в друкарні видавництва «Волинські обереги».

33028 м. Рівне, вул. 16 Липня, 38; тел./факс: (0362) 62-03-97;

e-mail: oberegi@mail15.com

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта
видавничої справи ДК № 270 від 07.12.2000 р.

МЕТОДИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ В УНІВЕРСИТЕТАХ
ФРАНЦІЇTHE METHODOICAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF BIOLOGY IN
UNIVERSITIES OF FRANCE**Резюме.**

У статті розглянуто особливості методичної підготовки майбутніх учителів біології в країнах Західно-Європи на прикладі Франції. Встановлено базові дисципліни методичного спрямування, проаналізовано основні навчальні посібники з дидактики біології, визначено провідних учених у галузі методики навчання біології.

Ключові слова: методична підготовка, дидактика біології, методика навчання біології, навчальні дисципліни, навчальні посібники, майбутні вчителі біології.

Резюме. В статье рассмотрены особенности методической подготовки будущих учителей биологии в странах Западной Европы на примере Франции. Установлены базовые дисциплины методического направления, проанализированы основные учебные пособия по дидактике биологии, определены ведущие ученые в области методики обучения биологии.

Ключевые слова: методическая подготовка, дидактика биологии, методика обучения биологии, учебные дисциплины, учебные пособия, будущие учителя биологии.

Author. Hrytsai Nataliia Bogdanivna. **Summary.** The article is devoted to the features of methodical training of future teachers of biology in France. The basic disciplines of methodical perspective in students' training the biology has been picked out. The main methodical manuals using by students has been determined. The author has defined the leading scientists in the field of teaching the methods of biology.

Keywords: didactics of biology, methods of teaching biology, discipline, manuals, future teachers of biology.

Постановка проблеми. В умовах реформування системи вищої освіти однією з актуальних проблем є активізація різних напрямів міжнародного співробітництва, зокрема участі у програмах міждержавного обміну студентами, аспірантами, докторантами, педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками, проведення спільних наукових досліджень, створення спільних освітніх і наукових програм з іноземними вищими навчальними закладами, науковими установами, організаціями та ін. [3].

З огляду на це необхідно вивчити зарубіжний досвід роботи вищих навчальних закладів, проаналізувати переваги та недоліки системи вищої освіти різних країн, особливо членів Європейського Союзу, до якого в перспективі планує вступити Україна. Орієнтиром для вдосконалення вітчизняної педагогічної освіти може бути практика підготовки вчителів у країнах Європи.

Аналіз актуальних досліджень. Підготовку вчителів у різних європейських країнах досліджували такі українські вчені, як Л. Пуховська (країни Західної Європи), М. Скоробогатова (Великобританія, Німеччина, Франція), М. Лещенко (Великобританія, Канада, США), Ю. Кіщенко (Англія, Уельс), С. Бобраков, Н. Козак, І. П'янтковська, Л. Чулкова (Німеччина) [6], О. Голотюк, В. Минько, О. Романенко (Франція), С. Сапожников (Румунія, Болгарія, Греція), Т. Кристопчук (Словаччина, Словенія), М. Леврінц, Н. Терентьєва (Угорщина) та ін. У колективній монографії «Модернізація педагогічної освіти в європейському та євроатлантичному освітньому просторі» висвітлено особливості педагогічної освіти в Норвегії, Греції, Німеччині та Швейцарії [4].

У попередніх наших дослідженнях проаналізовано методичну підготовку майбутніх учителів біології в країнах Східної, Центральної та Південної Європи (Польщі, Чехії, Словаччини, Словенії, Угорщини, Болгарії, Румунії) [2], проте методична підготовка вчителів-біологів у Західній Європі ще не була предметом спеціальних наукових пошуків.

Мета статті: розглянути особливості методичної підготовки майбутніх учителів біології в країнах Західної Європи на прикладі Франції.

Виклад основного матеріалу. Французька система освіти охоплює початкову освіту (enseignement primaire), середню освіту (enseignement secondaire) та вищу освіту (enseignement supérieur). Середня освіта поділяється на дві школи: 1) коледж, або колéж (collège), у якому

навчаються впродовж перших чотирьох років безпосередньо після початкової школи; 2) ліцей (lycée), де продовжують навчання протягом наступних трьох років.

Сучасна вища освіта у Франції складається з трьох рівнів, або ступенів, як і в інших європейських країнах: бакалавр (licence), магістр (master) і доктор (doctorat).

З 1991 року в країні функціонували університетські інститути підготовки вчителів – УІПВ (Institut universitaire de formation des maîtres), які забезпечували кадрами дошкільні заклади, початкову і середню школи, професійні ліцеї; готували педагогів для розумово відсталих дітей, а також для дітей із фізичними вадами. Детальніше роботу цих закладів розкрито в дисертаційних роботах українських науковців О. Голотюк, О. Романенко [1; 5] та ін.

Проте з 2013 року підготовку вчителів проводять у ESPE (École supérieure du professorat et de l'éducation), тобто у Вищій школі викладацького складу та освіти [17]. У цьому закладі студенти-бакалаври навчаються два роки і отримують диплом магістра за різними ступенями: перший ступінь – учитель початкової школи, другий ступінь – учитель середньої школи (колегів та ліцеїв) та ін. Під час першого року навчання майбутні педагоги освоюють професійно орієнтовані дисципліни, проходять 4–6 тижнів стажування, а в кінці року – конкурсний відбір на посаду викладача (вчителя) державного навчального закладу.

Другий рік передбачає стажування майбутніх педагогів, які пройшли конкурс, персональний коучинг, навчання за індивідуальною траєкторією успішної діяльності, підготовку тез магістерських робіт тощо.

Зміст французької педагогічної освіти менш регламентований, ніж в Україні, тому в різних ВНЗ викладають багато оригінальних дисциплін, характерних лише для цього закладу.

У методичній підготовці майбутніх учителів біології особливе значення має «Дидактика природничих наук», яка у поєднанні із психологією, педагогікою і загальною дидактикою спирається на конкретну галузь природничих наук (біологію, геологію, фізику, хімію, математику).

Варто зазначити, що у Франції не готують безпосередньо вчителів біології. Для магістрантів MEEF – «Métiers de l'Enseignement, de l'Éducation et de la Formation» (Професія з викладання, навчання і професійної підготовки) на другому ступені «Учитель у колежах і ліцеях» є такий напрям, як «Науки про Життя та Землю» («Sciences de la Vie et de la Terre» – SVT), де передбачено підготовку студентів до викладання природничих предметів у середній школі.

Так, в ESPE Академії Нанта (Académie de Nantes) упродовж двох років навчання (1–4 семестр) передбачено вивчення дисципліни «Дидактика дисциплін науки про життя» («Didactique disciplinaire SV»), а також таких курсів, як «Дидактика дисциплін про Землю» (Didactique disciplinaire terrain), «Загальна культура» (Culture commune), «Розв'язання професійних ситуацій» (Mise en situation professionnelle), дослідно-пошукова робота, стажування та супровід.

В ESPE Академії Безансон (Académie de Besançon) для майбутніх учителів наук про Життя і Землю викладають такі дисципліни: «Дидактика природничих наук» («Pedagogie didactique des SVT»), «Педагогічні та електронні інновації» («Innovation pedagogique & numerique»), «Вступ до досліджень» («Initiation à la recherche»), «Епістемологія наук» («Epistemologie science»), підготовка до письмового конкурсу, підготовка до усного конкурсу, стажування (професіоналізація).

В ESPE Академії Каена (l'académie de Caen) програма підготовки магістрів передбачає вивчення п'яти блоків: блок 1 – дисциплінарний («Наукові доповнення в програмах з природничих дисциплін колежів і ліцеїв» («Compléments scientifiques aux programmes SVT des collèges et lycées»), «Еволюція, відтворення, розвиток» («Évolution, Reproduction, Développement»); блок 2 – дидактичний; блок 3 – пошуковий; блок 4 – контекстні професійні справи (знання закладу, значення державної служби, відповідальність і професійна етика); блок 5 – розв'язання (моделювання) професійних ситуацій (аналіз практики).

Наприклад, дидактичний блок передбачає вивчення курсів «Дидактика (теоретичні основи)» («Didactique (bases théoriques)»), «Епістемологія та історія природничих наук» («Épistémologie et histoire des SVT»), «Цифрове навчання в галузі» («Le numérique au service des apprentissages»), методична підготовка до конкурсних іспитів (усних, письмових, практичних) тощо.

В ESPE Страсбурзької академії (l'Académie de Strasbourg) програмою підготовки майбутніх учителів передбачено такі напрями (блоки):

1) дисциплінарна (фахова) підготовка: еволюція і екологія, мікробіологія, генетика, історія наук про життя та Землю, порівняльна фізіологія багатоклітинних, геологія, фізіологія і розвиток рослин;

- 2) педагогічна, дидактична підготовка і формування компетентностей, пов'язаних із професійною діяльністю;
- 3) розв'язання педагогічних ситуацій;
- 4) мови (необхідно вивчати іноземні мови (англійську, німецьку) для викладання у Франції та за кордоном);
- 5) вступ до досліджень і професійний звіт.

До другого блоку входить «Дидактика природничих дисциплін (наук про Життя та Землю)», яка передбачає ознайомлення з вивченням природничих наук на різних циклах середньої освіти: історико-епістемологічний підхід, соціальне вимірювання, навчальні тести і дидактика, навчальні програми коле́жу та ліцею, вертикальна узгодженість; програма і плани уроків, конструювання навчальних ситуацій та їх оцінювання, використання ресурсів та інструментів викладання природничих наук.

В ESPE Версальської академії (Académie de Versailles) майбутні учителі опановують такі курси: «Знання професії» («Connaissance du métier»), «Конструювання професійних експериментів та аналіз практики» («Construction d'expériences du métier et analyses des pratiques»), «Натуралістичне стажування на місцевості» («Stagede terrain naturaliste»), «Поглиблене вивчення дисципліни і методологія» («Approfondissement disciplinaire et méthodologie»), «Аналіз професійних ситуацій» («Analyse des situations professionnelles») і, звичайно, «Навчання біології» («Enseigner la biologie») та «Дидактика природничих наук» («Didactique SVT»).

В ESPE Академії Екс-Марселя (d'Aix-Marseille) для майбутніх учителів коле́жів та ліцеїв, які викладатимуть науки про життя і Землю (SVT) читають такі дисципліни методико-педагогічного спрямування: «Навчання різноманітної аудиторії» («Enseigner à une diversité de public»), «Цілі та освітні цінності» («Finalités et valeurs éducatives»), «Конструювання та організація навчальних епізодів» («Conception et organisation de séquences d'apprentissage»).

Серед французьких учених, які працюють у галузі дидактики біології, варто назвати Жана-П'єра Астольфі (Jean-Pierre Astolfi) [8], П'єра Клімана (Pierre Clément) [11; 12], Реала Ляроза (Réal Larose) [15], Жака Міньона (Jacques Mignon) та Жана-Луїса Кльоссе (Jean-Louis Closset) [16], Самуеля Жосуа (Samuel Johsua) та Жан-Жака Дюпена (Jean-Jacques Dupin) [13].

У праці Жана-П'єра Астольфі обґрунтовано виникнення дидактики біології як науки [8], а в публікації П'єра Клімана описано розвиток дидактики біології упродовж десяти років, проаналізовано основні дослідження, визначено сучасні проблеми тощо [15].

Крім того, професор Руанського університету Жан-П'єр Астольфі є автором і співавтором книг з методики навчання природничих наук: «Дидактика наук про життя і землю» [7], «Дидактика природничих наук» [9], «Ключові слова з дидактики природничих наук» (1997) [10] та ін.

Посібник «Дидактика природничих наук» складається із шести частин: «Прогресивне виникнення дидактики природничих наук», «Дидактика природничих наук і епістемологічна рефлексія», «Поняття дидактики природничих наук», «Дидактика природничих наук і навчальний процес», «Методи дидактичного впливу та їх формалізація через педагогічні моделі», «Дидактика природничих наук і підготовка вчителів».

Отже, методична підготовка майбутніх учителів біології у Франції суттєво вирізняється серед інших країн. По-перше, учителів готують у магістратурі спеціальних навчальних закладів – Вищих школах викладацького складу та освіти, по-друге, підготовку проводять за напрямом «Науки про Життя та Землю», а не «Біологія», по-третє студенти вивчають «Дидактику природничих наук» («Дидактику наук про життя та землю») та різні педагогічні дисципліни практичного спрямування, по-четверте, обов'язковою умовою для майбутніх учителів є успішне проходження конкурсу на посаду вчителя.

Варто зазначити, що в інших франкомовних країнах Західної Європи (Бельгії, Швейцарії) окремо вивчають дидактику біологію як ключову дисципліну у методичній підготовці майбутніх учителів біології.

Висновки. Методична підготовка майбутніх учителів біології в кожній із країн Західної Європи має свої особливості. Спільним є практико-орієнтований підхід під час теоретичної і практичної підготовки студентів, який полягає у розробленні відповідного змісту педагогічних дисциплін, використанні професійно-орієнтованих технологій навчання, збільшенні тривалості стажування студентів тощо. У Франції базовою у методичній підготовці майбутніх учителів біології та геології (наук про Життя і Землю) є дисципліна «Дидактика природничих наук», яка

ознайомлює студентів з особливостями навчання природничих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах.

Перспективи подальших наукових пошуків вбачаємо у дослідженні стану методичної підготовки учителів біології у Великобританії, Сполучених Штатах Америки та Канаді.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Голотюк О.В. Підготовка вчителів іноземних мов в університетах Франції: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / О.В. Голотюк. – Одеса, 2007. – 20 с.
2. Грицай Н.Б. Методична підготовка майбутніх учителів біології в університетах Чехії та Словаччини / Н.Б. Грицай // Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology. – Budapest, 2015. – III (30). – Issue: 59. – P. 39–42.
3. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
4. Модернізація педагогічної освіти в європейському та євроатлантичному освітньому просторі: монографія / [Н.М. Авшенюк, В.О. Кудін, О.І. Огієнко, Н.О. Постригач, Л.П. Пуховська, Т.С. П'ятакова, О.В. Сулима]. – К.: ВИДАВ, 2011. – 342 с.
5. Романенко О.В. Реформування професійної підготовки майбутніх учителів середніх навчальних закладів Франції: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / О.В. Романенко. – Луганськ, 2007. – 22 с.
6. Чулкова Л.О. Теорія і практика підготовки вчителя до педагогічного спілкування у вищих навчальних закладах Німеччини: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня д-ра пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / Л.О. Чулкова. – К., 2010. – 37 с.
7. Astolfi J.-P. Didactique des sciences de la vie et de la terre / Jean-Pierre Astolfi. – Paris: Nathan, 1996. – 112p.
8. Astolfi J.-P. L'émergence de la didactique de la biologie, un itinéraire / Jean-Pierre Astolfi // Aster. – 1990. – № 11. – P. 195–224.
9. Astolfi J.-P. La didactique des sciences / Jean-Pierre Astolfi, Michel Develay. – Paris: Presses Universitaires de France, 2002. – 128p. (Que sais-je?).
10. Astolfi J.-P. Mots-clés de la didactique des sciences : repères, définitions, bibliographies / J.-P. Astolfi, É. Darot, Y. Ginsburger-Vogel, J. Toussaint. – Bruxelles: De Boeck, 1997. – 200p.
11. Clément P. Didactique des Sciences et Education au Développement Durable: processus et enjeux / Pierre Clément // Forêt Méditerranéenne. – 2011. – №32 (2). – P. 229–240.
12. Clément P. La biologie et sa didactique, dix ans de recherche / Pierre Clément // Aster. – 1998. – № 27. – P. 57–93.
13. Johsua S. Introduction à la didactique des sciences et des mathématiques / Samuel Johsua, Jean-Jacques Dupin. – Paris: Presses Universitaires de France, 2003. – 422 p.
14. Lancement des Écoles supérieures du professorat et de l'éducation: séminaire préparatoire Lundi 1er juillet 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://cache.media.education.gouv.fr/file/06_Juin/58/6/2013_ESPE_dpresse_259586.pdf
15. Larose R. Une didactique de la biologie pour une pédagogie «indisciplinaire» / Réal Larose // Revue des sciences de l'éducation. – 1992. – №2. – Vol. 18. – P. 274–284.
16. Mignon J. Recherches didactiques de la Biologie consacrées à l'évolution biologique / Jacques Mignon, Jean-Louis Closset // Probio-Revue. – 2004. – №4. – P. 217–231.

УДК 371

КАРПЕНЧУК С.Г.

Рівненський державний гуманітарний університет

ЄВРОПЕЙСЬКІ ЦІННОСТІ – ЦІННОСТІ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКІ

У статті розкрито сутність понять, що належать до галузі педагогічної аксіології, зосереджена увага на ціннісних орієнтаціях людини як за загальнолюдських, так і в інтерпретації із європейськими. На цій основі обґрунтовано цінності педагога.

Ключові слова. цінність, аксіологія, загальнолюдські цінності, європейські цінності, моральні (матеріальні, соціальні, духовні), цінності педагога, емоційно-ціннісна сфера людини тощо.

У статті раскрыто сущность понятий, принадлежащих к сфере педагогической аксиологии,